

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
(протокол №5 від 29.12.2020)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор БМГГ №2
І.ТОЛОЧКО

Положення
про внутрішню систему забезпечення якості освіти
у Бердичівській міській гуманітарній гімназії №2

Загальні положення

Цей нормативний документ регламентує створення внутрішньої системи забезпечення якості освіти в Бердичівській міській гуманітарній гімназії №2 (БМГГ №2, далі – гімназія).

У своїй роботі зі створення внутрішньої системи забезпечення якості освіти гімназія керується чинними документами:

- Законом України «Про освіту»,
- Законом України «Про повну загальну середню освіту»,
- наказом МОН України, пункт 6 «Порядок проведення інституційного аудиту ЗЗСО» від 09 січня 2019 року №17,
- наказом МОН України «Порядок проведення моніторингу якості освіти» від 16 січня 2020 року №54,
- наказом МОН України «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у ЗЗСО» від 30 листопада 2020 року №1480.

1. Під внутрішньою системою забезпечення якості освіти розуміємо сукупність умов, процедур і заходів у закладі освіти, що забезпечують ефективність освітніх і управлінських процесів, які безпосередньо впливають на якість результатів навчання учнів, забезпечують формування їхніх ключових компетентностей, а також сприяють всебічному розвитку особистості учнів.

2. Цілі внутрішньої системи:

- підвищувати якість освітніх послуг і забезпечувати довіру до результатів навчання;
- створювати умови навчання та праці, які забезпечують партнерство учасників освітнього процесу;
- отримувати постійний зворотній зв'язок від учасників освітнього процесу щодо якості освіти, відзначати успішні практики та вчасно реагувати на виявлені проблеми;
- приймати обґрунтовані управлінські рішення, які спрямовані на підвищення якості освіти та освітньої діяльності;
- постійно вдосконалювати освітнє середовище, систему оцінювання учнів, педагогічну діяльність, управлінські процеси гімназії;
- забезпечити прозорість діяльності гімназії та готовність до змін в інтересах учасників освітнього процесу.

3. Етапи формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти в гімназії :

3.1. 1-й етап Визначення компонентів внутрішньої системи забезпечення якості освіти в гімназії.

З урахуванням частини третьої статті 41 Закону України «Про освіту» внутрішня система містить такі **компоненти**:

- 1) стратегія (політика) та процедури забезпечення якості освіти;
- 2) система та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- 3) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання учнів;
- 4) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників;
- 5) оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників гімназії;
- 6) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи учнів;
- 7) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти – гімназією;
- 8) інші процедури та заходи, що можуть визначатися документами гімназії.

Зазначені компоненти логічно об'єднуються в **4 напрями**.

3.2. Напрями освітньої діяльності гімназії, а саме:

- освітнє середовище;
- система оцінювання здобувачів освіти;
- педагогічна діяльність педагогічних працівників;
- управлінські процеси гімназії.

3.3. За напрямками здійснюється самооцінювання у гімназії.

3.4. 2-й етап Забезпечення функціонування компонентів внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Розпочинається з визначення **стратегії** (політики) **забезпечення якості освіти**.

Стратегія (політика) **забезпечення якості освіти** у гімназії орієнтована на забезпечення:

- 1) відповідності результатів навчання учнів державним стандартам освіти;
- 2) партнерства у навчанні та професійній взаємодії;
- 3) недискримінації, запобігання та протидії булінгу (цькуванню);
- 4) академічної доброчесності під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності;
- 5) прозорості та інформаційної відкритості діяльності гімназії;
- 6) умов для безперервного професійного зростання педагогічних працівників;
- 7) справедливого та об'єктивного оцінювання результатів навчання учнів, а також професійної діяльності педагогічних працівників;
- 8) умов для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій учнів (у разі потреби);
- 9) академічної свободи педагогічних працівників.

4. Компонент внутрішньої системи забезпечення якісної освіти – **система та механізми забезпечення академічної доброчесності** є важливим компонентом забезпечення якісної освіти, який стосується усіх учасників освітнього процесу. Його формування спрямоване на недопущення таких явищ, як плагіат, обман, фальсифікація, списування, несправедливе оцінювання тощо.

Процедурами забезпечення академічної доброчесності у гімназії є:

- інформування учасників освітнього процесу про принципи академічної доброчесності;
- запобігання академічної недоброчесності за допомогою встановлених певних правил в освітньому процесі (Положення про академічну доброчесність у БМГГ №2);
- реагування на випадки порушення академічної доброчесності тощо;
- види академічної відповідальності педагогічних працівників та учнів за конкретні порушення академічної доброчесності.

5. Компонент внутрішньої системи забезпечення якісної освіти – **критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчання** розробляються у гімназії на основі визначених законодавством критеріїв оцінювання шляхом їх конкретизації відповідно до навчальних предметів, форм організації освітнього процесу, видів діяльності учнів.

Відповідні критерії, правила і процедури оцінювання, а також вибір шкали оцінювання (визначеної законодавством або власної) мають бути обґрунтованими, сформульованими у зрозумілій формі, а також оприлюднені.

Процедури проведення різних видів оцінювання (формульованого, поточного, тематичного, семестрового, річного, державної підсумкової атестації, що проводяться у гімназії) мають бути прозорими та відповідати політиці щодо оцінювання, визначеній гімназією,- політиці справедливого та об'єктивного оцінювання результатів навчання учнів, політиці забезпечення компетентнісного підходу в оцінюванні результатів навчання учнів.

6.Компонент внутрішньої системи забезпечення якісної освіти – **критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників** застосовуються з метою організації безперервного розвитку педагогічних працівників, створення умов для вдосконалення ними власних професійних компетентностей. Критерії оцінювання діяльності педагогічних працівників визначаються з урахуванням відповідних професійних стандартів.

Процедурами оцінювання педагогічної діяльності можуть бути розроблення та використання певної шкали такого оцінювання (відповідно до визначених критеріїв оцінювання), проведення внутрішнього моніторингу в гімназії, визначення професійних компетентностей або окремих знань, умінь педагогічного працівника, які потребують удосконалення та педагогічної підтримки (за потреби).

7.Компонентом внутрішньої системи забезпечення якісної освіти є **критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників** гімназії.

Даний компонент має урахувати, що така діяльність спрямована на забезпечення якості освіти і ґрунтується на неухильному дотриманні вимог законодавства.

Управлінський цикл у гімназії передбачає стратегічне та поточне планування освітньої діяльності, організацію освітнього процесу, здійснення моніторингу виконання поставлених завдань та інші дії.

Важливими процедурами, що забезпечують якість управлінських процесів, є планування діяльності гімназії, визначення режиму її роботи, прийняття на роботу та звільнення працівників, забезпечення відкритого доступу до певної інформації, визначеної законодавством, реагування на звернення, випадки булінгу (цькування) тощо.

8. Компонент внутрішньої системи забезпечення якісної освіти – **забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу**, в тому числі для самостійної роботи учнів, реалізується через процедури добору педагогічних кадрів, ініціювання перед засновником гімназії – управлінням освіти і науки питань щодо розвитку матеріально-технічної бази, використання інформаційних ресурсів (ресурси бібліотеки, створювані або використовувані педагогічними працівниками освітні ресурси, електронні засоби комунікації учасників освітнього процесу тощо).

9. Важливим компонентом внутрішньої системи забезпечення якісної освіти є **забезпечення наявності інформаційних систем** для ефективного управління закладом освіти – гімназією. Він сприяє обґрунтованому прийняттю рішень та оптимізує управлінські процеси.

До відповідних процедур належать:

- створення баз даних про учнів та працівників гімназії;
- використання систем електронного документообігу в гімназії;
- використання електронних ресурсів для комунікації членів педагогічного колективу тощо.

Самооцінювання

10. З метою аналізу стану сформованості та функціонування внутрішньої системи забезпечення якісної освіти необхідно проводити в гімназії **самооцінювання**.

11. Самооцінювання є процесом вивчення та оцінювання ефективності функціонування внутрішньої системи з метою вдосконалення освітніх і управлінських процесів закладу освіти – гімназії.

12. Для проведення самооцінювання гімназія буде застосовувати механізм оцінювання, що застосовується під час інституційного аудиту.

13. Відповідно до підходу, що застосовується під час інституційного аудиту, компоненти внутрішньої системи згруповані за чотирма напрямками:

- 1) освітнє середовище;
- 2) система оцінювання здобувачів освіти;
- 3) педагогічна діяльність педагогічних працівників;
- 4) управлінські процеси закладу освіти.

Кожний із напрямів описано за відповідними вимогами-правилами, виконання яких дозволяє забезпечити якість освіти та освітньої діяльності в гімназії.

14. Для оцінювання виконання (вимірювання) вимог-правил слугують:

- критерії (підстави для оцінювання);
- індикатори (показники, що відображають стан об'єктів спостереження або кількісні характеристики);
- методи збору відповідної інформації, яка підлягає аналізу та оцінюванню.

15. Самооцінювання може здійснюватися відповідно до таких моделей:

- щорічне комплексне самооцінювання (за всіма компонентами внутрішньої системи);

- щорічне самооцінювання за певними напрямками освітньої діяльності, а також періодичне комплексне самооцінювання;
- щорічне комплексне самооцінювання за окремими рівнями освіти, на яких гімназія провадить освітню діяльність (початкова, базова, профільна середня освіта).

16. Комплексне самооцінювання якості освітніх і управлінських процесів проводиться після визначення всіх компонентів внутрішньої системи та умов їх функціонування, що закріплюються даним Положенням про внутрішню систему, а також за рік до проведення планового інституційного аудиту в гімназії.

17. Вибрана модель самооцінювання проводиться впродовж навчального року. Директор гімназії призначає особу, відповідальну за проведення самооцінювання.

18. Інформацією, яка підлягає аналізу під час самооцінювання, можуть бути результати внутрішніх моніторингів освітніх і управлінських процесів гімназії, а також зовнішніх моніторингів, проведених органами управління у сфері освіти.

Внутрішні моніторинги можуть проводитися для динаміки результатів навчання учнів, якості викладання навчальних предметів, відвідування учнями гімназії, ефективності управлінських процесів.

Для проведення моніторингу обов'язковими є розроблення його програми та оприлюднення його результатів на веб-сайті гімназії.

19. Для організації самооцінювання необхідно передбачити:

- збір та аналіз інформації, отриманої за допомогою під час спостереження, опитування та вивчення документації;
- узагальнення результатів самооцінювання освітніх та управлінських процесів гімназії;
- обговорення та оприлюднення результатів самооцінювання освітніх та управлінських процесів гімназії.

**Збір та аналіз інформації, отриманої під час опитування,
спостереження та вивчення документації**

20. Для проведення самооцінювання освітньої діяльності необхідно використовувати такі методи збору інформації:

- опитування учасників освітнього процесу (анкетування, індивідуальне інтерв'ю, фокус-групове дослідження);
- спостереження (за освітнім середовищем, проведенням навчальних занять);
- вивчення документації гімназії.

21. Окремі методи збору інформації (опитування, спостереження за проведенням навчальних занять) можуть застосовуватися з використанням цифрових технологій.

22. Опитування може бути письмовим (анкетування) або усним (інтерв'ю).

23. Анкетування дозволяє отримати інформацію про ставлення учасників освітнього процесу до певних питань діяльності гімназії. У ході анкетування можуть використовуватися анкети для педагогічних працівників, учнів та батьків.

Анкетування передбачає складання форми (бланку) анкети. У разі проведення анкетування онлайн доцільно використовувати цифрові ресурси, що дозволяють автоматизоване оброблення відповідей.

Анкети можуть бути закритого, відкритого, напівзакритого типу або комбінованими.

Використання анкети закритого типу полегшує обробку даних і узагальнення результатів, проте обмежують відповіді респондентів певними рамками.

Якщо мета дослідження полягає у тому, щоб отримати оцінку освітніх та управлінських процесів учасниками, зворотній зв'язок щодо ефективності певної політики, необхідно опитати якомога більше учасників освітнього процесу та використовувати анкети закритого типу.

Якщо мета дослідження полягає в більш глибокому аналізі ставлень, позицій та настроїв учасників освітнього процесу, узагальненні їх ідей або пропозицій, доцільно застосовувати відкриті анкети.

Комбіновані анкети дозволяють оптимально поєднати питання, що потребують кількісного та якісного аналізу в одному опитувальнику.

24. Індивідуальне інтерв'ю дає можливість отримати конкретизовану інформацію щодо ставлення особи до проблеми або явища в гімназії.

Індивідуальне інтерв'ю може бути структурованим, неструктурованим та напівструктурованим.

Неструктуроване інтерв'ю може містити одне або кілька значних за змістом питань, які потребують розповіді у відповідь. Наприклад, «Розкажіть, будь ласка, яку ви проводите роботу, щоб попередити булінг у гімназії?» Такий тип інтерв'ю застосовується, якщо необхідно детально вивчити досвід кожного респондента з окремого питання. При цьому доцільно застосовувати протокольну фіксацію відповідей (аудіо чи відеофіксацію) для детального аналізу одержаної інформації. Приклад питання: «Як ви реалізуєте політику академічної доброчесності в гімназії?».

Структуроване інтерв'ю проводиться за заздалегідь підготовленим планом розмови, містить низку запитань, які передбачають чіткі відповіді. Наприклад, «Які види оцінювання ви використовуєте для перевірки ключових компетентностей?» Такий підхід застосовується, якщо необхідно зібрати інформацію з різних питань у досить великої кількості респондентів. Фіксація відповідей може здійснюватися на бланках опитування або спеціально підготовлених формах.

Напівструктуроване інтерв'ю передбачає наявність орієнтовного плану розмови. Фіксація відповідей відбувається у способи, зазначені для структурованого та неструктурованого інтерв'ю.

25. Групове інтерв'ю (фокус- групове дослідження) передбачає проведення співбесіди на визначену тему з групою осіб (від 6 до 12). Учасники групи спілкуються між собою, а модератор спрямовує дискусію, щоб охопити заявлену тему та надати можливість висловитися всім учасникам. Фіксація результатів здійснюється організатором фокус- групи за допомогою технічних пристроїв або третьою особою.

Інтерв'юер обов'язково повідомляє респондентам про фіксацію відповідей та спосіб, у який вона буде здійснюватися.

26. Спостереження в освітньому процесі здійснюється за станом освітнього процесу, проведенням навчальних занять тощо.

27. Спостереження за станом освітнього середовища дає можливість:

- зафіксувати наявність чи відсутність необхідної для освітнього процесу матеріально-технічної бази;
- зафіксувати дотримання санітарно-гігієнічних вимог, норм охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- визначити дієвість плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькування) в гімназії;
- проаналізувати культуру взаємовідносин у гімназії тощо.

Крім керівництва гімназії, до проведення спостереження за станом освітнього середовища залучаються батьки і представники органу самоврядування в гімназії.

28. Спостереження за проведенням навчального заняття допомагає оцінити рівень педагогічної діяльності вчителів, потреби в розвитку їх професійних компетентностей або надання їм підтримки, систему оцінювання навчальної діяльності учнів. У ході такого спостереження важливо звернути увагу на:

- формування та розвиток ключових компетентностей у здобувачів освіти;
- спрямованість навчального заняття на формування в учнів ціннісних ставлень;
- роботу учнів під час навчального заняття;
- оцінювання діяльності учнів під час проведення навчального заняття, зокрема реалізацію засад формувального оцінювання;
- використання інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, обладнання, засобів навчання;
- комунікацію педагогічного працівника та учнів.

29. Вивчення документації гімназії дає можливість отримати інформацію щодо освітньої діяльності гімназії, а також забезпечує умови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі аналізу задокументованих процесів у закладі освіти.

Наприклад, вивчення класного журналу з метою аналізу динаміки результатів навчання учнів може забезпечити одержання додаткової інформації щодо вивчення справедливості та об'єктивності оцінювання результатів навчання учнів, відвідування ними навчальних занять, особливостей планування роботи педагогічних працівників тощо.

За допомогою вивчення протоколів засідання педагогічної ради гімназії можна одержати інформацію щодо відповідності ухвалених педагогічною радою рішень змісту стратегії розвитку гімназії. А також оперативним завданням і потребам, напрямів професійного розвитку, актуальних для педагогічних працівників гімназії, системності роботи з питань адаптації учнів до навчання.

Узагальнення результатів самооцінювання

30. Інформація, одержана в ході опитування, спостереження та вивчення документації, узагальнюється та на її основі визначаються тенденції в організації освітніх і управлінських процесів гімназії, досягнення та труднощі у формуванні внутрішньої системи.

31.3 метою об'єктивного самооцінювання узагальнена інформація зіставляється з описом вимог-правил організації освітніх і управлінських процесів гімназії та внутрішньої системи забезпечення якості освіти, що визначені гімназією та відповідно містяться у Положенні про внутрішню систему.

32. Здійснюючи самооцінювання, гімназія може брати до уваги орієнтовні рівні оцінювання якості освітньої діяльності та ефективності внутрішньої системи, що визначаються під час інституційного аудиту (для кожного напрямку освітньої діяльності закладу освіти):

- перший (високий);
- другий (достатній);
- третій (вимагає покращення);
- четвертий (низький).

Обговорення та оприлюднення результатів самооцінювання

33. Результати самооцінювання освітніх і управлінських процесів гімназії розглядаються на засіданні педагогічної ради, обговорюються з представниками учнів і батьків.

До обговорення можуть залучатися представники управління освіти і науки, експерти у сфері загальної середньої освіти та управління тощо.

34. Для забезпечення прозорості та інформаційної відкритості гімназії результати самооцінювання оприлюднюються. Їх може бути включено до річного звіту про діяльність гімназії, якщо оприлюднюється на веб-сайті гімназії відповідно до частини другої статті 30 Закону України «Про освіту». Також за рішенням гімназії результати самооцінювання можуть бути оприлюднені окремо.

35. Загалом інформація, отримана під час самооцінювання, може бути використана в цілях:

- прийняття відповідних управлінських рішень для вдосконалення внутрішньої системи;
- визначення пріоритетних напрямів удосконалення освітніх і управлінських процесів закладу освіти – гімназії;
- аналізу тенденцій в освітній діяльності гімназії і коригування його річного плану роботи або стратегії розвитку гімназії (у разі потреби);
- аналізу динаміки оцінювання освітньої діяльності гімназії педагогічними працівниками, учнями, батьками (шляхом співставлення результатів опитування учасників освітнього процесу впродовж кількох років).

36. Розроблений проект Положення про внутрішню систему попередньо обговорюється за участю представників педагогічного та учнівського колективу, батьків. У разі наявності доцільних пропозицій та зауважень проект доопрацьовується.

37. Положення про внутрішню систему схвалюється педагогічною радою гімназії та затверджується його керівником – директором гімназії (частина четверта статті 38, частина третя статті 40 Закону України «Про повну загальну середню освіту»).

38. Всі учасники освітнього процесу ознайомлюються зі стратегією (політикою) забезпечення якості освіти в гімназії та процедурами її втілення.

39. Затвержене Положення про внутрішню систему розміщується на веб-сайті гімназії.